

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 11 maja 2022 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o służbie zagranicznej oraz niektórych innych ustaw

(druk nr 703)

I. Cel i przedmiot ustawy

Uchwalona przez Sejm ustawa o zmianie ustawy o służbie zagranicznej oraz niektórych innych ustaw wprowadza możliwość weryfikacji członków służby zagranicznej oraz kandydatów do pracy w tej służbie pod kątem potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa, jeśli chodzi o odbywanie studiów na uczelniach mających siedzibę w krajach spoza kręgu państw sojusznicych. Rozwiązanie to nie będzie dotyczyło osób, które kształciły się wyłącznie w państwach członkowskich Unii Europejskiej, w państwach sygnatariuszach Traktatu Północnoatlantyckiego niebędących państwami UE, w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, oraz w Konfederacji Szwajcarskiej (art. 1 pkt 2).

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami dyplomata zawodowy, w momencie otrzymania stopnia dyplomatycznego, musi być gotowy do podjęcia zadań w polskiej placówce zagranicznej w dowolnym kraju i dowolnym czasie. Jeśli dyplomata zawodowy dwukrotnie odmówi wyjazdu, otrzymuje sankcję finansową. Nowelizacja ustawy wprowadza rozwiązanie, zgodnie z którym dwukrotna odmowa przyjęcia stanowiska w placówce zagranicznej lub komórce organizacyjnej MSZ spowoduje wygaśnięcie stosunku pracy dyplomaty zawodowego (art. 1 pkt 3 i 4).

Ustawa zakłada rezygnację od 1 stycznia 2023 r. ze stopnia dyplomatycznego attaché w służbie zagranicznej. Najniższym stopniem dyplomatycznym będzie III sekretarz.

Członkowie służby zagranicznej oraz dyplomaci delegowani, którzy posługują się stopniem dyplomatycznym attaché, otrzymają stopień III sekretarza (art. 1 pkt 5 i art. 4).

Ustawa rozszerza kompetencje Instytutu Pamięci Narodowej w zakresie ewidencjonowania, gromadzenia, przechowywania, opracowywania, zabezpieczania, udostępniania i publikowania akt pracowników służby zagranicznej, wytworzonych lub gromadzonych do dnia 31 grudnia 1990 r., oraz dokumentów osobowych, które zostały wytworzone do dnia 31 grudnia 1990 r., przekazanych do archiwum Instytutu Pamięci Narodowej (art. 2).

Ustawa zakłada również wyłączenie stosowania przepisów ustawy o finansach publicznych dotyczących rejestru umów w stosunku do umów zawieranych przez placówki zagraniczne. Jak wynika z uzasadnienia do projektu ustawy, wprowadzenie takiego rozwiązania podyktowane jest koniecznością uwzględnienia szczególnych zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa kontrwywiadowczego wynikających z warunków w jakich realizują zadania placówki zagraniczne (art. 3).

Procedurą weryfikacyjną, o której mowa w dodawanym art. 5a ust. 1 ustawy o służbie zagranicznej, zostaną również objęte osoby będące w dniu wejścia w życie ustawy członkami służby zagranicznej, a które kształciły się w zagranicznym podmiocie systemu szkolnictwa wyższego i nauki wymienionym w tym przepisie.

Co do zasady ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Uregulowania dotyczące wyłączenia stosowania przepisów ustawy o finansach publicznych dotyczących rejestru umów w stosunku do umów zawieranych przez placówki zagraniczne wejdą w życie z dniem 1 lipca 2022 r. Z dniem 1 stycznia 2023 r. wejdą przepisy dotyczące usunięcia stopnia dyplomatycznego attaché.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę w dniu 28 kwietnia 2022 r. Projekt ustawy stanowił przedłożenie rządowe (druk sejmowy nr 2134). Prace nad ustawą prowadziła Komisja Spraw Zagranicznych, która przedstawiła sprawozdanie w druku sejmowym nr 2194. Komisja wprowadziła zmiany o charakterze legislacyjnym i redakcyjnym. Zostały zgłoszone wnioski mniejszości, w tym wniosek o odrzucenie ustawy. W drugim czytaniu zgłoszono 6 poprawek.

Sejm uchwalił ustawę w brzmieniu zaproponowanym w sprawozdaniu Komisji Spraw Zagranicznych.

Ustawa nie wzbudza zasadniczych zastrzeżeń o charakterze legislacyjnym.

Aldona Figura

Główny legislator